

Politika životního prostředí a boj s klimatickou změnou

Veronika Zapletalová

Politika ochrany životního prostředí – vývoj I.

- Cíl: podporovat ekologické aspekty v hospodářství EU, chránit přírodu, zdraví a kvalitu života lidí v EU.
- Jedna z nejmladších unijních politik, variace podob v průběhu vývoje EI
- **70. a 80. léta:** klasická ekologická témata (ochrana živočišných a rostlinných druhů, snaha o zlepšování kvality ovzduší a vody, atd.)
- Paříž 1972 – Evropská rada vyzvala Komisi k přípravě politiky (zasedání OSN) -)
Komise zahájila akční programy (Evropský akční program 1973 – 1976...)

Politika ochrany životního prostředí – vývoj II.

- **JEA** – první zmínky o environmentální politice (Hlava VII Smlouvy o EHS):
- *„Činnost Společenství má mít v této oblasti za cíl ochranu a zlepšování kvality životního prostředí a lidského zdraví, stejně jako zajištění šetrného a racionálního využívání přírodních zdrojů.*
- *Tato činnost Společenství je v oblasti životního prostředí založena na zásadách prevence, přednostní nápravy škod na životním prostředí přímo u zdroje a na zásadě „znečišťovatel platí.“*

Politika ochrany životního prostředí – vývoj III.

- [Maastrichtská smlouva](#): čl. 130 - explicitně hovoří o „politice životního prostředí,, + zahrnutí mezinárodní dimenze
- [Amsterodamská smlouva](#) – proces spolurozhodování
- Provádění na základě víceletých akčních programů (odráží obecné cíle, praktické úkoly v určitém časovém rámci)
- Současnost: snaha o komplexní pojetí problematiky (různé úhly pohledu, snaha o mezinárodní kooperaci)
- Akční program EU pro životní prostředí do roku 2020 („[Spokojený život v mezích naší planety](#)“, 7. akční program 2014-2020)
 - 1. priorita „přírodní bohatství“ (zastavení úbytku biologické rozmanitosti do roku 2020 a uvedení alespoň 15 % degradovaných ekosystémů do zdravého stavu)
 - 2. priorita „menší spotřeba a větší efektivnost“
 - 3. priorita „význam životního prostředí pro náš blahobyt“

Jak se v rámci politiky rozhoduje?

- (1) Řádný legislativní postup (kvalifikovaná většina)
- (2) Zvláštní legislativní postup (jednomyslně) a pouze konzultace s EP (pokud Rada nerozhodně jinak) opatření týkající se:
 - fiskální povahy (možnost jednomyslně přesunout)
 - hospodaření s vodními zdroji
 - územního plánování
 - využívání půdy (výjimka: hospodaření s odpady)
 - energetické bezpečnosti a energetického mixu

Zopakujte si!

Principy politiky – „4P“ a financování

- Princip předběžné opatrnosti: možné ohrožení znamená nutnost jednat
- Princip prevence: negativním tendencím předcházet u zdroje dříve než vzniknou
- Princip „znečišťovatel platí“: škody hradí ten, kdo je způsobí
- Princip integrace: výše uvedené principy musí být zahrnuty do ostatních politik

Financování: čl. země + podpora unijního rozpočtu u velkých projektů (např. LIFE+, EAFRD, EMFF, ERDF, Fond soudržnosti..)

Program Life+

Rozvíjen od roku 1992, hlavní nástroj politiky (spolufinancování členskými státy)

Obsahem:

(1) životní prostředí

(2) klimatická změna

- V rámci nich jednotlivé tematické priority, vazba na ostatní aktivity
- Příroda a biologická rozmanitost (Natura 2000)
- Politika a správa v oblasti životního prostředí (trvale udržitelný rozvoj, střednědobé strategie a jejich cíle)
- Informace a komunikace (např. **ECO – label**)
- **Evropská agentura pro životní prostředí**: sběr a analýza informací týkajících se ŽP, zprávy o stavu ŽP

Podprogram	Životní prostředí (ZP)			Oblast klimatu		
Prioritní oblast	ENV – Životní prostředí a účinné využívání zdrojů	NAT/BIO – Příroda a biologická rozmanitost	GIE – Správa a informace v oblasti životního prostředí	CCM – Zmírňování změny klimatu	CCA – Přizpůsobování se změně klimatu	GIC – Správa a informace v oblasti klimatu
<p>Tematické priority (pro ŽP)</p> <p>/</p> <p>obecné rámce (pro Klima)</p>	<p>a) voda, včetně mořského prostředí;</p> <p>b) odpady;</p> <p>c) účinné využívání zdrojů;</p> <p>d) životní prostředí a zdraví;</p> <p>e) kvalita ovzduší a emise</p>	<p>a) příroda;</p> <p>b) biologická rozmanitost</p>	<p>a) informační a komunikační činnosti a kampaně na zvyšování informovanosti v souladu s prioritami 7. akčního programu pro ŽP;</p> <p>b) podpůrné činnosti účinného kontrolního postupu, podpora dodržování environmentálních právních předpisů EU a podpora informačních systémů a informačních nástrojů v oblasti ŽP EU.</p>	<p>Podpora přechodu na nízko-emisní a udržitelné hospodářství pružně reagující na změnu klimatu.</p>	<p>Podpora snah vedoucích ke zvýšené odolnosti na změnu klimatu.</p>	<p>Podpora příspěvků k rozvoji a implementaci klimatické politiky a legislativy EU.</p>
Způsobilé typy tradičních projektů	demonstrační, pilotní	dobré praxe, demonstrační, pilotní	informační	dobré praxe, demonstrační, pilotní	dobré praxe, demonstrační, pilotní	informační

Obsah politiky – NATURA2000

- jsou definovány oblasti ochrany živočišných a rostlinných druhů i jejich stanovišť (cca 26 000, 18 % území EU)
- Vytvoření soustavy Natura 2000 ukládají dva nejdůležitější právní předpisy EU na ochranu přírody:
 - 1) směrnice [2009/147/ES](#) (nahradila směrnicí 79/409/EHS), o ochraně volně žijících ptáků („**směrnice o ptácích**“)
 - 2) směrnice [92/43/EHS](#), o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („**směrnice o stanovištích**“)
- Roční náklady na provoz cca 6 miliard eur vs. cca 200 – 300 miliard eur ročně úspora (eroze, záplavy...)
- Problémy i přes NATURU: rapidní pokles biodiverzity v EU (klimatická změna, intenzifikace zemědělství), nízká míra informovanosti (řešením Akční plán pro přírodu, lidi a hospodářství?, nové integrované projekty v rámci Life+)

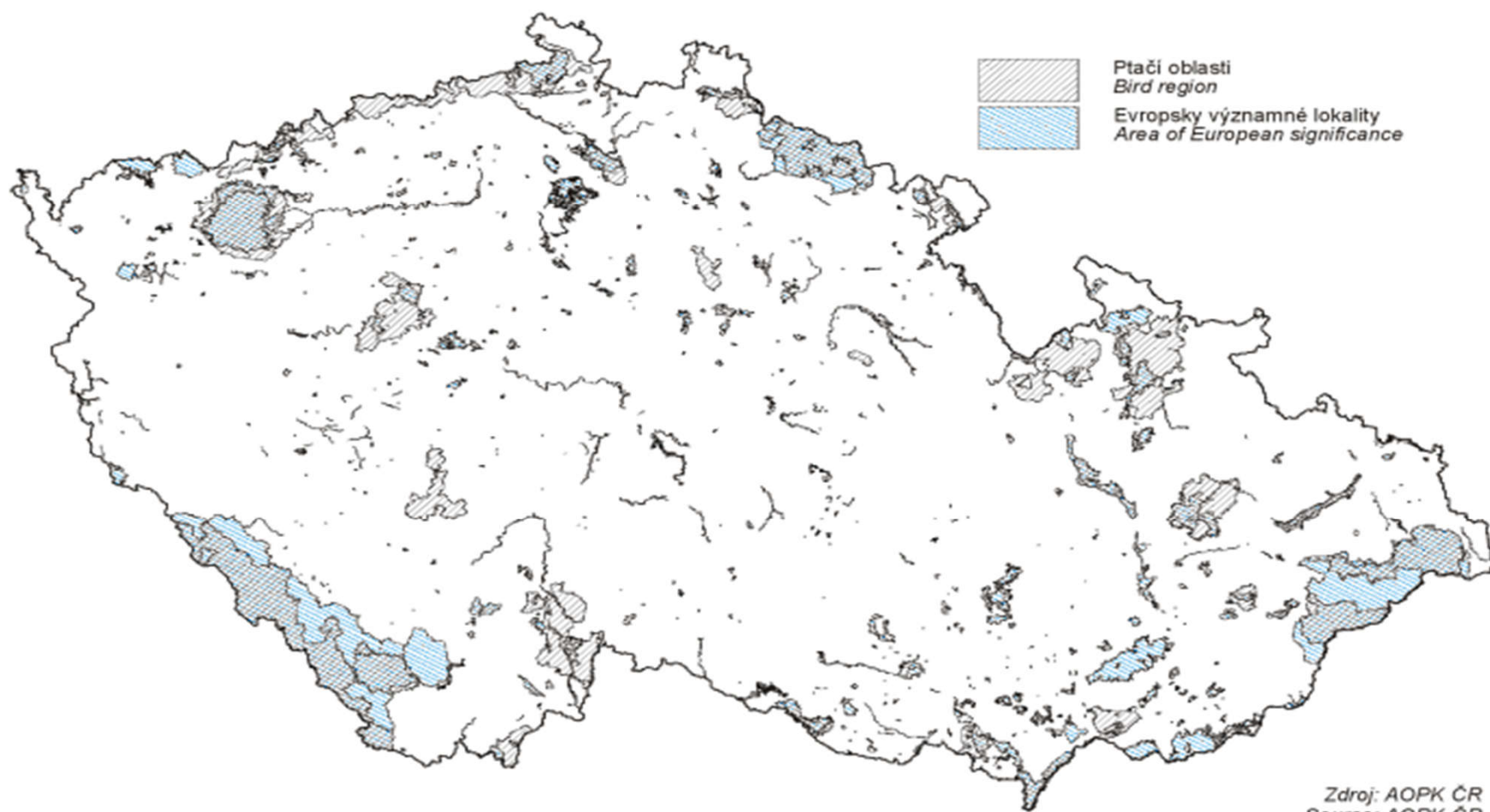
NATURA2000 v ČR

- Soustava Natura 2000 je tvořena:
- 1) evropsky významnými lokalitami (EVL)
 - ČR 2018: 1 112 lokalit
- 2) ptačími oblastmi (PO)
 - ČR 2018: 41 ptačích lokalit

státy informují Evropskou komisi o lokalitách soustavy Natura 2000 prostřednictvím takzvaného SDF (Standard Data Form).

Natura 2000 v ČR

Obr. B5.2.1 Území soustavy Natura 2000 v ČR
Regional System of Natura 2000 in the Czech Republic

Obsah politiky – REACH

- **REACH=** *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky*
- **Cíl:** *zlepšit ochranu lidského zdraví a životního prostředí před riziky, která mohou představovat chemické látky v době, kdy se stále zvyšuje konkurenční soupeření mezi podniky chemického průmyslu v EU. Rovněž podporuje alternativní metody pro hodnocení rizik látek s ohledem na snížení počtu zkoušek na zvířatech.*
- Toto nařízení zahrnuje veškeré povinnosti registrace, hodnocení, povolování a omezování chemických látek a přípravků v rámci Evropské unie. Jedná se o zcela novou evropskou strategii v oblasti chemických látek a přípravků. + právo na informace pro spotřebitele
- Registrace, hodnocení, povolování a omezování chemických látek u **Evropské agentury pro chemické látky (ECHA)**
- Cca 30 tisíc chemických látek a jejich sloučenin
- Kritika: dopad na průmysl, malá úroveň ochrany, „princip náhrady“

Boj proti změně klimatu

- 3 dlouhodobé strategie: cíle pro rok 2020 (2008), cíle pro rok 2030 (2014), cíle pro rok 2050 (2018)

	EMISE SKLENÍKOVÝCH PLYNŮ	ENERGIE Z OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ	ENERGETICKÁ ÚČINNOST	PROPOJENÍ	KLIMA V PROGRAMECH FINANCOVANÝCH EU	CO ₂ Z:
2020	-20%	20%	20%	10%	2014-2020 20%	
2030	≤ -40%	≥ 32%	≥ 32,5%	15%	2021-2027 25%	OSOBNÍCH AUTOMOBILŮ -37,5% Dobovek -31% Hábitatních automobilů -30%

Doložka o revizi směrem nahoru do roku 2030

Podrobněji: přednáška o energetické politice EU

Aktuální debata:
na cestě k uhlíkové neutralitě?

Zelená dohoda pro Evropu (European Green Deal, EGD)

- 11. prosince 2019: EK COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE EUROPEAN COUNCIL, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS The European Green Deal COM(2019) 640 final
 - “man on the moon moment” project (von der Leyen, 2019)
- Cíl: snaha učinit Evropu prvním neutrálním kontinentem (tzn. do roku 2050 nebudou členské země produkovat žádné čisté emise skleníkových plynů)
- Dlouhodobá strategie, plánován je re-design nástrojů a cca 50 iniciativ

Z čeho bude EGD financován?

- zřízení tzv. mechanismu spravedlivého přechodu (Just Transition Mechanism):
 - **Fond pro spravedlivou transformaci (Just Transition Fund, JTF)**
 - **Program InvestEU, který bude disponovat penězi Evropské investiční banky**
 - **Vlastní kapitál Evropské investiční banky**

Road Map

- 11. prosince 2019**

- Prezentována [Zelená dohoda pro Evropu](#)

- 14. ledna 2020**

- Prezentován [investiční plán Zelené dohody pro Evropu a mechanismus pro spravedlivou transformaci](#)

- 4. března 2020**

- Předložen návrh prvního zákona o klimatu, který má pomoci zajistit, aby [Evropská unie stala do roku 2050 klimaticky neutrální](#)

- Návrh [evropského klimatického paktu](#) má kromě jiného spojit úsilí regionů, místních komunit, občanské společnosti, podniků a škol

- 10. března 2020**

- Přijata [evropská průmyslová strategie](#) – plán, který má hospodářství připravit na budoucí roky.

- 11. března 2020**

- Předložen [návrh akčního plánu EU](#) pro oběhové hospodářství, který se zaměřuje na udržitelné využívání zdrojů

- Duben 2020**

- Předložena strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“, jejímž účelem je lépe zajistit udržitelnost našich potravinových systémů

- Duben 2020**

- Prezentována strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2030 zaměřená na ochranu ohrožených přírodních zdrojů naší planety